

Handläggare
Anna-Carin Wallin
Telefon: 08-508 09 014

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2018-08-23

Betänkandet av Några frågor i skyddslagstiftningen

Svar på remiss från kommunstyrelsen.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Susanna Halldin
tf. stadsdelsdirektör

Maria Härenstam
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från ett antal stadsdelsnämnder med anledning av remiss ”Betänkande av Några frågor i skyddslagstiftningen” (SOU 2018:26).

Remissen avser ett delbetänkande av kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamheten som tillsattes av regeringen i mars 2017. Delbetänkande bedömer och analyserar några frågor som rör skyddslagstiftningen. Bakgrunden till att kommittén tillsattes är den försämrade säkerhetspolitiska situationen i Europa.

Förvaltningen ser positivt på delbetänkandet i sin helhet. Att ytterligare objekt läggs till i uppräkningslistan av skyddsvärda objekt ställer sig förvaltningen positiv till. Att obemannade farkoster som till exempel drönare läggs till inom tillträdesförbudet får anses som en nödvändighet liksom utökning av skyddsvakts befogenheter gentemot dessa. Förvaltningen vill dock påpeka att i och med att utökning av beslutsfattande för Försvarsmakten föreslås, behöver kommunikationskanaler och processer för informationsöverföring anpassas utifrån detta.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från ett antal stadsdelsnämnder med anledning av remiss ”Betänkande av Några frågor i skyddslagstiftningen” (SOU 2018:26). Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 14 augusti 2018. Förvaltningens tjänsteutlåtande har skickats till kommunstyrelsen och kommer att kompletteras med protokollsutdrag. Förslaget bifogas.

Remissen avser ett delbetänkande av kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamheten som tillsattes av regeringen i mars 2017. Bakgrunden till att kommittén tillsattes är den försämrade säkerhetspolitiska situationen i Europa.

Kommittén har haft i uppgift att se över vissa frågor i regelverket som syftar till att skydda Sveriges totalförsvarsverksamhet. En del av kommitténs uppdrag, vilken redovisas i detta delbetänkande, har varit att analysera några frågor som rör skyddslagstiftningen, dvs. skyddslagen (2010:305) och skyddsförordningen (2010:523).

Kommittén har haft i uppdrag att bedöma:

- Om det finns behov av utökade möjligheter för att besluta om skyddsobjekt till skydd för civil och militär verksamhet.
- Om militära skyddsområden bör återinföras.
- Om det finns skäl att utöka en skyddsvakts befogenheter vid skyddet av skyddsobjekt mot drönare.

Skyddslagstiftningen har sedan den tillkom i början av 1900-talet varit inriktad på att skydda militär verksamhet och se till Försvarmaktens behov av särskilda skyddsåtgärder för att kunna utföra sitt uppdrag.

Skyddslagen ger rättsliga förutsättningar för ett förstärkt skydd för vissa objekt mot sabotage, terroristbrott, spioneri och röjande av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret samt grovt rån.

Skyddsobjekten kan delas upp i de som mest används för civila ändamål och beslutas av länsstyrelsen (civila skyddsobjekt) samt sådana som mest används av Försvarmakten och beslutas av Försvarmakten (militära skyddsobjekt). Begreppen är dock inte definierade i skyddslagen.

Ett beslut om skyddsobjekt innebär att obehöriga inte har tillträde till skyddsobjektet. Tillträdesförbudet kan även kompletteras eller

ersättas med förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar. Skyddsobjektet får bevakas av skyddsvakter.

Ärendet

Nedan följer sammanfattning av kommitténs förslag.

Förslag gällande civila skyddsobjekt¹

Förslag: 4 § skyddslagen förtydligas genom att 4 § 4 delas upp i två nya punkter som särskiljer skyddsvärda objekt inom viktiga samhällsfunktioner från objekt som är avsedda för ledning av räddningstjänst samt ledning och samordning av civil verksamhet vid kriser och krig.

Förslag: Uppräkningen av skyddsvärda objekt i 4 § 4 skyddslagen utökas till att även omfatta objekt inom posthantering. En utvidgning görs också på försörjningsområdet genom att det ska vara möjligt att besluta om skyddsobjekt inom livsmedelsförsörjning och försörjning med andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap.

I nuvarande 4 § 4 skyddslagen räknas ett antal skyddsvärda objekt upp (byggnader, anläggningar, områden) för ledning av räddningstjänsten eller totalförsvarets civila delar, krishantering, energiförsörjning, vattenförsörjning, elektroniska kommunikationer, transporter eller för försvarsindustriella ändamål.

För att förtydliga att infrastrukturen **för ledning och samordning av civil verksamhet** under kris och höjd beredskap behöver beaktas ur ett totalförsvarsperspektiv föreslår kommittén att bestämmelsen delas upp i två punkter.

Kommittén föreslår även att lägga till **posthantering** som skyddsvärt objekt. Fysisk posthantering är ett kommunikationsmedel som kan bli ett nödvändigt komplement under kris- eller krigsförhållanden. Anläggningarna för posthantering är i dagsläget färre och större och bör uppfattas som skyddsobjekt.

Även **livsmedelsförsörjning** (stora lager och distributionsnoder) föreslås läggas till uppräknningen av skyddsvärda objekt. Detta utifrån ett uppmärksammat behov av att lagra nödvändiga livsmedel.

Kommittén anser också att **andra förnödenheter som behövs med hänsyn till Sveriges försörjningsberedskap** behöver tillföras som skyddsobjekt. Med detta menar kommittén att det finns ett behov av

att bygga upp lager med t.ex. läkemedel, och att även dessa bör omfattas av skyddslagen.

Förslag gällande militära skyddsobjekt²

Förslag: Begreppet militära fordon tillförs uppräknningen av möjliga skyddsobjekt i 5§ 1 skyddslagen.

Förslag: Tidsgränsen om tre dygn för Försvarmaktens tillfälliga beslut enligt 5§2 skyddslagen (övningar, prov och försök) utökas till trettio dygn.

Förslag: Tidsgränsen för Försvarmaktens tillfälliga beslut enligt 5§3 skyddslagen (hindra kränkningar eller möta väpnat angrepp) förlängts till tio dygn med en möjlighet till förlängning med ytterligare fem dygn.

I nuvarande lagstiftning ingår inte **fordon** som skyddsobjekt, vilket kommittén anser är nödvändigt. Genom detta förbättras Försvarmaktens möjligheter att säkra transporter och fordon.

Gällande **tillfälliga beslut för övningar, prov och försök** så kan Försvarmakten enligt nuvarande lagstiftning besluta om att områden kan spärras av under som högst tre dygn, därefter beslutar Länsstyrelsen. Sedan senaste översynen av lagen har omvärlden förändrats och övningsverksamheten ser helt annorlunda ut, övningar pågår regelmässigt under längre period och har ökat i antal. Utifrån denna bakgrund föreslår kommittén att tidsgränsen för tillfälliga skyddsobjekt utökas till trettio dygn, därefter är Länsstyrelsen beslutande myndighet.

Kommittén föreslår även Försvarmaktens beslutsrätt gällande **tillfälliga beslut om skyddsobjekt för att hindra kränkningar eller möta väpnat angrepp av Sveriges territorium** förlängs till som högst femton dygn, dock med ett krav på att behovet av avspärning behöver omprövas senast efter tio dygn. Länsstyrelsen är beslutande myndighet efter femton dygn.

Militära skyddsområden³

I kommitténs uppdrag ingår även att bedöma om behov föreligger att återinföra **militära skyddsområden**. Kommittén bedömer att det behovet tillgodoses inom ramen för bestämmelserna av skyddsobjekt och ser därför inget behov av att återinföra militära skyddsområden.

Förslag om beslut om skyddsobjekt under extraordinära förhållanden⁴

Förslag: Kommittén föreslår att 6 § skyddslagen utvidgas och

---

² SOU 2018:26 s 53-70

³ SOU 2018:26 s 71-76

⁴ SOU 2018:26 s 77-80

omformuleras så att den inte bara kan gälla när det råder höjd beredskap utan också under annan tid som regeringen beslutar med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap.

Skyddslagen innehåller en uppräknning av olika typer av objekt som anses skyddsvärda mot antagonistiska hot redan i fredstid och därför kan beslutas som skyddsobjekt. Mot bakgrund av att förutsättningar och omvärld snabbt kan förändras anser kommittén att regeringen bör ges möjlighet att utifrån uppkomna situationer anpassa bedömningen och beslut av skyddsobjekt. Utifrån detta föreslår kommittén att **ytterligare byggnader** tillförs bestämmelsen samt **annan tid som regeringen beslutar med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap.**

Skyddslagens förbud i förhållande till tillträde med drönare⁵
Förslag: Tillträdesförbudet innebär även ett förbud för obehöriga att fjärrstyra obemannat luftfartyg eller annan obemannad farkost inom eller över skyddsobjektet eller i dess närhet.

Nuvarande bestämmelser innehåller inte något förbud mot **obemannade farkoster som t.ex. drönare** vilket kommittén anser är nödvändigt. Även om drönare vanligtvis är försedda med kamera och kan falla under lagstiftning gällande avbildningsförbud anses detta inte tillräckligt- och ger inte heller några tydliga möjligheter för skyddsvakter att ingripa mot farkosten. Utifrån resonemang att obemannade farkoster kan uppfattas som operatörens ” förlängda arm” föreslås tillträdesförbudet även omfatta dessa.

Förslag om skyddsvaktens befogenheter vid ingripande mot drönare⁶

Förslag: Kommittén föreslår att en ny bestämmelse införs i skyddslagen, vilken ger skyddsvakter befogenhet att ingripa mot drönare och andra obemannade farkoster om det behövs för att fullgöra bevakningsuppgiften. Kommittén föreslår också att bestämmelsen ger skyddsvakter rätt att vid ingripandet använda våld mot egendomen, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt.

Bestämmelsen föreslås utgöra ett andra stycke i 11 §.

Skyddsvakter har i skyddslagen försetts med en rad befogenheter att använda vid bevakningen av skyddsobjekt. Dessa är dock främst inriktade på ingripande mot fysiska personer. En ny bestämmelse i skyddslagen föreslås som ger **skyddsvakter befogenhet** att ingripa mot drönare och andra obemannade farkoster. Det föreslås vidare att den som bevakar skyddsobjekt får rätt att använda våld mot egendomen.

Sammanfattning av kommitténs uppdrag och bedömning
Kommittén har bedömt att behov föreligger att förtydliga nuvarande lagstiftning samt har lämnat förslag på utökning av civila skyddsobjekt såväl som militära. Kommittén bedömer att militära skyddsområden kan hanteras inom nuvarande lagstiftning och ser inget behov av återinföra dessa. Kommittén anser även att skyddsobjekt bör omfattas av tillträdesförbud av obemannade farkoster- vilket innebär att drönare ingår i förbudet. I och med detta behöver även skyddsvakternas befogenheter att ingripa mot drönare förstärkas, och även detta har kommittén lämnat förslag kring.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa avdelningen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser positivt på delbetänkandet i sin helhet.

Att ytterligare objekt läggs till i uppräkningslistan av skyddsvärda objekt; posthantering, livsmedel och andra förnödenheter ställer sig förvaltningen positivt till. Att obemannade farkoster som till exempel drönare läggs till inom tillträdesförbudet får anses som en nödvändighet liksom utökning av skyddsvakts befogenheter gentemot dessa.

En konsekvens av flera möjliga skyddsobjekt är att även dessa omfattas av undantag av tillstånd från kameraövervakning. Motivet för undantaget från tillståndsplikten för vissa skyddsobjekt är att intresset av övervakning av dessa objekt får anses väga tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad.

Förvaltningen vill dock påpeka att i och med att utökning av beslutsfattande för Försvarmakten föreslås, behöver kommunikationskanaler och processer för informationsöverföring anpassas utifrån detta.

Bilaga

Sammanfattning av Betänkandet av Några frågor i Skyddslagstiftningen. Betänkandet omfattar cirka 150 sidor och publiceras i sin helhet i Insyn.